

כיצד מברכין פרק שישי ברכות

מה.

עין משפט נר מצוה

קבב א ממי פ"ח מהל' ברכות ה"ל אן טושיע אוריח סימן דר סעיף ז:
 א ב ממי פ"ח מהל' ברכות סעיף ז טושיע אוריח סימן קכז סעיף ז:
 ב ג ממי פ"ח מהל' ברכות סעיף ז טושיע אוריח סימן קכז סעיף ז:
 ד ה ממי פ"ח מהל' ברכות סעיף ז טושיע אוריח סימן קכז סעיף ז:
 ו ז ממי פ"ח מהל' ברכות סעיף ז טושיע אוריח סימן קכז סעיף ז:
 ח ט ממי פ"ח מהל' ברכות סעיף ז טושיע אוריח סימן קכז סעיף ז:
 י יא ממי פ"ח מהל' ברכות סעיף ז טושיע אוריח סימן קכז סעיף ז:
 יב יג ממי פ"ח מהל' ברכות סעיף ז טושיע אוריח סימן קכז סעיף ז:
 יד יו ממי פ"ח מהל' ברכות סעיף ז טושיע אוריח סימן קכז סעיף ז:

מאי עמא דבר. היאך נוהגים. וכבר נהגו לזכך בתחלה שהכל ולבסוף זורא נפשות רבות ומסרונו על כל מה שזרע:

הדרן עלך ביצד מברכין

שלשה שאכלו וכו' לומן להזדמן יחד לזרוף זרעה בלשון

רבים כגון נזכך: שנטלה תרומתו. קס"ד תרומת מעשר שלו שעל הלוי להפריש: מעשר שני שנטלה להמירו באכילה חוץ לירושלים ואת פדיונו יעלה לירושלים ויאכל: והשמש. ששמשם נטלה ואלו עממם כוית כדי להסטרף עממם לזמון. ובכל הני אנטרין לאשמעינן אע"ג דדמו לאיסור אין כאן זרעה כזרעה שזרעה כדמפרש אביי בגמרא: עד כמה מומנין. ומה יאכל עממם ויתחייב עממם בזימון ונפקא מינה להוציאם ידי חובתן אם יתנו לו הכוס לזכך: גב' מה"מ. דשלושה ראויים לזכרם לזרוף: גדלו לה' אסי. הרי אומר לשנים: אינן רשאיין ליחלק. ולזכך כל אחד לעצמו דמפקעי לה לזמון: ושנה אין שנים לא.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שנטלה תרומתו קס"ד. יצ"י גיל דמשום ספק קאמר רש"י קס"ד ועל דף מ"ז פ"ב ולי' שז' ט"ס והו' קא' אוקיא אלל שלל עממם תרומתו ופסקא שזי דלמי בשבט דף קכ פרישה גמ' וכ"ש עממם גדולה שעל יתחלק הפריש והפריש קודם וכו' ע"ש חזקת פסחים:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אבל טבל בו ויאמין ואכלן ומברך. שם ליתא כן. אלל ופסח' והפריש חלה ויתרן ל"ט: תוס' ד"ה שלשה שאכלו באחד אין רשאיין ליחלק בו. בסוף ה"א. ענין זה בחזקת גמ' דף פ' ע"ב חזקת ד"ה זו דברי ר' יוחנן:

מוסף תוספות

א. בחזקת ר"ש שכתב, ראיתי בחזקת בסדר ר' עמרם וכו' הכי שזר ר' פטורי וכו' אבי וכו'. ב. בחזקת ר"ש שכתב, דה"פ ג' איך שנים לא וי"כ דשנים רשאים ליחלק את רצו לזמן אין מומנים דאי רצו לזמן מומנים היה לו לשנות ג' שאכלו אין יחידיו וכו' אלא אם רצו לזמן השנים אין מומנים.

מוסף רש"י

מאי עמא דבר. מה נהגו העם (שדברי יד.). וכו' היא זכרנה לאחרים: נא"י אלהיו מן העולם זורא נפשות רבות ומסרונו, על כל מה שזרע להחיות בן נפש כל מי נא"י מי העולמים, פירוש על המקרא היה כי לא על הלל לבדו ויהיה האדם כי על כל מוצא פי ה' ויהיה האדם (דברים ה') כלומר הקב"ה זרע נפשות רבות ואשתי הרינו על כל המאכלים שזרע להחיות בן נפש על מי, שאין אין לא על המהלל. ה' האדם על הלל לבדו ויהיה האדם (שד"ר ור"י ט"י חזקת הפרזת ענין קטן. חזקת ט"י ט"י). הדרן עלך ביצד מברכין עד כמה מומנין. מברכין על המון אחריו (יוסא ט"ט) עד שלשה שאכלו כאחת דמנן חייבין לזמן ואין רשאיין ליחלק (פסחים ט"ט). ואין רשאיין ליחלק. דלמחייבו להו בימיון (קטן ט"ז).

דחקנתיה אומצא. וזוקא מים שאין לו הנאה כי אם לשתות מים לנמא והנאה לחנקמיה אומצא אין זה נמשך

הנאה אבל שאר משקים שעלולם הגוף נהנה מהן בכל ענין מברך ואפילו חנקמיה אומצא כדאמרין לעיל (דף לו.) ואע"ג דלרפואה אמי

זעי צרכי ורז עממס פירש דזוקא לפניו לא זעי צרכי אלל לאחריו חייב ורצונו משה פירש דלל היא דהואיל ואינו נהנה אפילו לאחריו לא זעי זרעה:

רבי טרפון אומר בורא נפשות רבות וכו'. פירוש לפניו ופוק חזי מאי עמא דבר והנה נהגו העולם

לזכך לאחריו אלל לא מצינו לפרש דפליגי בלאחריו דמחל קמא סבר דמברך לפניו ולא לאחריו ורבי טרפון סבר אף לאחריו יזכך זורא נפשות רבות דאם כן כי פריך לעיל מרז פפא דמברך (ליקיש) [לפישיעה] ממלתיה דרבי טרפון שזוהא תנא:

הדרן עלך ביצד מברכין

שלשה שאכלו באחת. גירושלמי פריך הכא את אמרת אין רשאיין ליחלק והכא את אמרת חייבים לזמן ועמה לכאורה אין זה קשה וכן לקמן (דף ג.) פריך תנינא חדא זימנא שאין רשאיין ליחלק היינו

משום דחייבים לזמן ולי"ג דהכי פריך הכא את אמרת דאין רשאיין ליחלק דמשמע את גמרו אכילתן יחד אין רשאיין ליחלק אלל האחד רשאי לגמור סעודתו ולזכך קודם חזרו וחיביין לזמן משמע דחובת זימון עליהם ואינו רשאיין לגמור סעודתו זה בלא זה ומשני שמואל כאן בתחלה כאן בסוף איהו בתחלה ואיהו בסוף פליגי זה מרי אמוראי חד אמר נתנו דעתם לאכול זהו בתחלה אכלו כוית זהו בסוף וחד אמר אכלו כוית זהו בתחלה נתנו דעתם לאכול זהו בסוף ורז אלפס מופס דרך ר' ראשון עיקר וה"פ נתנו דעתם לאכול כלומר שהתחילו מתחלה לאכול ביחד זהו בתחלה אז ודאי חובת זימון עליהם אכלו כוית זהו בסוף כלומר אם האחד התחיל קודם חזרו כוית זהו

ודאי אם גמרו סעודתם יחד חייבים לזמן אלל רשאיין לגמור זה בלא זה ולזכך: אבר' טב' אין מומנין ע"ז.וי. תימה דאמר בערבין (דף ז.) הכל מנטרפין לזמן כהניס לויס וישראלים ופריך פשיטא ומשני לא זריכא אף על גב דכהן אוכל תרומה וישראל חולין אלמא אף על גב דתרומה אסוריה לישראל אחרי שהכהן יכול לזכך עם ישראל לאכול בחולין מנטרפין לזמן והכא נמי נהי דחד מנייהו אלל עבד דאין ראוי לאחרים אמאי אין מומנין ויש לומר דאכילת עבד לאו שניה אכילה דלל חויה אף לכהן אלל תרומה לכל הפחות ראויה לכהן האוכלה והוא הדין אם אכלו שלשתן עבד דאין חייבים לזמן כדאמרין (בב"ק פ"ט ד"ד) הרי שגזל סאה חטין ועטמה והאפאה ואללה ומברך עליהן אינו מברך אלל מנאן הוה אמר רבינו יהודה דשלושה שאכלו והאחד היה מורד הנאה מן השנים והוא אורכ משלו יכול להסטרף עממם לזמן דלל רחוי לזכך עממם עמו וכן לענין המזבז מפת של נכרי אלל אכל שלשתן מודרין הנאה זה מזה אין מנטרפין אע"פ שיכולים לשאול על נדרס דהשתא מיהא לא אשתילו: בקור'ו ש' משנה. וא"ת היכי מיימי ראייה ממשא והא כרין לאתמי דמשה היה מתרגס ולא היה מרים קולו יותר מהקב"ה שהיה קורא והוא מציא שהקב"ה היה קורא ומשה היה מתרגס ופירש רז אלפס בקולו של משה מסתמא משה בכל כמו היה עונה כדי להשמיע קולו לכל העם אלל הקב"ה לא היה כרין להרים קולו שהיה לא היה מדבר אלל לנשמה לבד ואפילו הכי היה מגביה קולו כדי שלא יתא קולו של משה המתרגס רס יותר מקולו של הקב"ה שהיה קורא: אם רצו לזמן אין מומנין. פירש"י וכן לענין המוציא ושאר זכרות אין האחד מברך להוציא חזרו לגבי הא דאמר אביי נקטינן שנים שאכלו כאחת מנאן ליחלק ולזכך כל אחד לעצמו זין זכרות המוציא זין זכרות המזון לשון רש"י לקמן ולא נהירא דלעיל פריך כיצד מברכין (דף ע"ג.) בעובדא דבר קפרה נתן בר קפרה רשות לאחד לזכך זשנים הוא התם ועוד אי זהו שלשה התם לא היו שם אלל פירות וכן נמי אמרין לקמן (דף ע"ג.) דעברכה ראשונה מוציאין זה את זה שנים לזכר אטעמם הואיל ויושבין לאכול יחד דעתן לזכך ואחד מברך להוציא חזרו אלל זכרנה של סוף סעודה שמשמלקין זה מזה כרין לזכך כל אחד לעצמו ויש מתרגס דיש חלוק זין זכרות המוציא דלל הויא כי אם דרצנן ע"כ מוציאין זה את זה אלל זכרנה מ"ז שהיא מלאורייתא לשם החמירו:

שלשה שאכלו באחד אין רשאיין ליחלק. מפרש"י אמאי אין רשאיין ליחלק האחד מפני השנים כיון דב' נמי מומנין לחיל הוא והא לא מיפק' זכרות וזמן תימה דילמא טעמא דאין רשאיין ליחלק משום דיפטרו לשלישי מזכרנה המזון וגם הוא אין לו להפקיע ממנו זכרות המזון וי"ל דעיקר פרכתו סמין אסיפא דקמני ד' אין רשאיין ליחלק אע"ג דליכא שנים מכאן וז' מכאן והוי כמו וכו' וכה"ג תמלא בהרבה מקומות ותימה אי"כ אמאי לא מקשי מן הסיפא זכרנה ע"כ פירש רבינו יהודה דודאי פריך מרישא וי"ק דליכא למימר דמשום היחיד קאמר דא"כ ה"ל למימר אין היחיד רשאי ליחלק אי"כ אין אחד מהם רשאי ליחלק אלל מדקמני אין רשאיין ליחלק משמע מכלהו פקע וזמן אם נסתלק אחד מהם: והא

תורה אור השלם
 1. גדולה לא יאמר וירוממה שמו ויקרין:
 2. כי שם ו' אקרא הבו גדל לאלהינו:
 דברים לב ג
 3. ויהי קול השופר ודורך וזקוק מאד משה דבר והאלהים יענינו בקול. שמות י"ט י"ט

רבינו חננאל

ראסיקנה הלהב בב'רכות פוק חזי מאי עמא דבר. הדרן עלך ביצד מברכין כתיב פ'ו ל"ש פרק שביעי

אכל דמאי וכו'. ראה הולין מז' א. ב. אבל טבל וכו'. טבל הוא שלא הורמה ממנו התרומה והמעשר. כתיב כי שם יה' אקרא הבו הרי שלשה. ומניין שאין המתרגם רשאיין להגביה קולו יותר מן הקורא שנאמר משה דבר והאלהים יענינו בקול בקולו של משה. והנני כתיב דאין רשאיין המתרגם להגביה קולו יותר מן הקורא [אל' ימין הקורא קולו ויקרא] הענה אמן [לא יגביה קולו יותר] מן [המברך שניא גירוממה ושמו יתרוין]. איתמר שנים שאכלו רב [ור' ויזנן] חד אמר רצו לזמן מומנין. וזנן אמרן אפילו [אם] רצו אין מומנין ושקלינן [ושמו יתרוין] ... לאסיקא שתימין דר' ויזנן הוא דאמר אין מומנין. וקימאי דן בר ור' ויזנן הולין ר' ויזנן.